

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเด็นปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยีในโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่ท้าทายให้ประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนาต้องให้ความสำคัญและเร่งรัดการทำงานเพื่อหาวิธีการป้องกันและแก้ปัญหาที่มีอยู่มากมาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความยากจน การศึกษา การสาธารณสุข ความเสมอภาค การว่างงาน ภาวะเงินเฟ้อ การขาดแคลนพลังงาน ความขัดแย้งทางการเมือง ภาวะโลกร้อน ประเด็นปัญหาต่างๆ จะได้รับความสนใจจากรัฐบาลของแต่ละประเทศมากขึ้นเพียงใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับความรุนแรงและความเร่งด่วนของประเด็นปัญหาที่แต่ละประเทศกำลังเผชิญ

ปัญหาสังคมประการหนึ่งที่ทุกๆ ประเทศกำลังเผชิญไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศที่กำลังพัฒนาก็คือ “เรื่องผู้สูงอายุ” จากสถิติจำนวนผู้สูงอายุ ในปีค.ศ. 1995 (พ.ศ. 2538) ทั่วโลกมีประชากรสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ประมาณ 542,693,000 คน ในอนาคตคาดว่าจำนวนผู้สูงอายุในโลกโดยรวมจะเพิ่มจำนวนสูงขึ้น กล่าวคือในปี ค.ศ. 2025 (พ.ศ. 2568) จะมีเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 1,181,183,000 คน และในปี ค.ศ. 2050 (พ.ศ. 2593) จำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็น 1,968,636,000 คน (Mercedes B. Concepcion, 1996)

สำหรับประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีผู้สูงอายุในปี พ.ศ. 2533 จำนวน 4,017,000 คน คิดเป็นสัดส่วนต่อประชากรรวมเท่ากับ 7.36 ในปี พ.ศ. 2543 จำนวน 5,838,000 คน คิดเป็นสัดส่วนต่อประชากรรวมเท่ากับ 9.38 (ประชากรทั้งสิ้น 61,878, 746 คน) พ.ศ. 2553 จำนวน 8,011,000 คน คิดเป็นสัดส่วนต่อประชากรรวมเท่ากับ 11.89 (ประชากรทั้งสิ้น 63,878, 267 คน) และปี พ.ศ. 2563 จำนวน 12,272,000 คน คิดเป็นสัดส่วนต่อประชากรรวมเท่ากับ 17.51¹ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555, ออนไลน์) การที่ประเทศไทยมีผู้สูงอายุที่จำนวนมากขึ้นนี้เป็นผลมาจากความเจริญทางการแพทย์ที่ส่งผลให้คนมีอายุยืนยาวขึ้นและการรอดชีพของทารกเพิ่มสูงมากขึ้น

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไม่ระบุจำนวนประชากรไทยโดยรวมในปี พ.ศ. 2533 และ พ.ศ. 2563 ผู้วิจัยจึงไม่ได้ระบุจำนวนประชากรรวมไว้ในรายงานวิจัยฉบับนี้

ด้วยเหตุที่จำนวนผู้สูงอายุของประเทศไทยเพิ่มจำนวนมากขึ้นนี้เอง การเตรียมความพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยประเทศไทยมีการเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงประชากรมาเป็นเวลาประมาณเกือบ 3 ทศวรรษนับตั้งแต่ประเทศไทยมีแผนระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับแรกในปี พ.ศ. 2525 ภายใต้แรงผลักดันของสหประชาชาติที่ส่งผ่านแนวคิด ความช่วยเหลือด้านความรู้ การฝึกอบรม และการสนับสนุนด้านการเงิน (ปิยากร หวังมหาพร, 2554 : 29) นโยบายของรัฐบาลที่มีให้แก่ผู้สูงอายุนั้นให้ความสำคัญกับการสังคมสงเคราะห์โดยการสร้างสถานสงเคราะห์คนชรา และศูนย์บริการทางสังคมเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ด้อยโอกาสเป็นสำคัญ การให้บริการสาธารณะจึงเป็นการดำเนินการโดยรัฐซึ่งขณะนั้นคือกรมประชาสงเคราะห์ ประเทศไทยในช่วงที่มีนโยบายผู้สูงอายุในช่วงแผนระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุแห่งชาติ อยู่ในช่วงรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ คณะที่ 42 (พ.ศ. 2523-2526) จนถึงรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ คณะที่ 46 (พ.ศ. 2533-2534) ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์ ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำเนื่องจากราคาน้ำมัน และจำนวนผู้สูงอายุของไทยเองก็ยังมีจำนวนไม่มาก โดยมีเพียงร้อยละ 5.8 ด้วยเหตุผลดังกล่าวประเด็นเรื่องผู้สูงอายุจึงยังเป็นประเด็นที่ไม่รุนแรงและสำคัญเพียงพอที่รัฐบาลจะให้ความสำคัญอย่างจริงจัง ยังไม่ทันที่แผนระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ. 2525-2544 จะสิ้นสุดลง รัฐบาลไทยโดยนายอานันท์ ปันยารชุนเข้าดำรงตำแหน่งสมัยแรก (พ.ศ. 2534-2535) ได้จัดทำ “นโยบายและมาตรการสำหรับผู้สูงอายุระยะยาว (พ.ศ. 2535-2554)” โดยการผลักดันของสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยสมาคมถือกำเนิดขึ้นในปีพ.ศ. 2532 การเกิดขึ้นของนโยบายและมาตรการสำหรับผู้สูงอายุระยะยาวฉบับดังกล่าวจึงเท่ากับเป็นความพยายามในการเรียกร้องให้รัฐบาลหันมาให้ความสนใจกับเรื่องผู้สูงอายุอีกครั้งภายหลังจากการดำเนินการตามแผนระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุแห่งชาติของรัฐบาลก่อนหน้านั้นจำกัดขอบเขตอยู่เพียงการสังคมสงเคราะห์ โดยเฉพาะการให้บริการสถานสงเคราะห์คนชราและศูนย์บริการทางสังคมเป็นหลัก จากนโยบายและมาตรการสำหรับผู้สูงอายุในสมัยรัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุนทำให้เกิดโครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นครั้งแรกของไทยและโครงการอื่นๆ ตามมา เช่น โครงการให้การสงเคราะห์ผู้สูงอายุในด้านการรักษาพยาบาลแบบให้เปล่าโดยรัฐ โครงการสวัสดิการผู้สูงอายุในการเดินทาง อย่างไรก็ตามโครงการต่างๆ เหล่านี้เป็นสวัสดิการที่รัฐจัดให้เพียงผู้สูงอายุที่ด้อยโอกาสเท่านั้น จวบจนเมื่อประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 อันเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่กำหนดเรื่อง “สิทธิผู้สูงอายุ” ไว้ในหมวดที่ 3 มาตรา 54 (2540 : 12) ความว่า “บุคคลที่มีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” จากกฎหมายดังกล่าวนำไปสู่การจัดทำพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ

พ.ศ. 2546 และแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ดังนั้น การมีกฎหมายว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุเป็นการเฉพาะและการมีแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 มีผลทำให้ประเด็นเรื่องผู้สูงอายุเป็นสิทธิที่กำหนดเป็นกฎหมายที่รัฐบาลไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลใดต้องให้บริการสาธารณะแก่ผู้สูงอายุ อีกทั้งกฎหมายดังกล่าวยังทำให้เกิดโครงการเพื่อผู้สูงอายุอีกมากที่ดำเนินการโดยส่วนราชการต่างๆ เช่น โครงการกองทุนผู้สูงอายุ โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นอกจากนี้ยังมีโครงการเพื่อผู้สูงอายุที่รัฐบาลใช้ในการหาเสียง เช่น โครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (พ.ศ. 2551-2554) กำหนดให้ผู้สูงอายุทุกคนได้รับเงินรายละ 500 บาท นอกจากนี้ จากแนวคิดเรื่องการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ยังกลายเป็นแรงผลักดันให้เรื่องผู้สูงอายุเป็นนโยบายที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดบริการให้กับประชาชน ก่อให้เกิดโครงการเพื่อผู้สูงอายุมากมาย ส่วนใหญ่เป็นโครงการเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นหลัก (ไม่นับโครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ) เช่น การออกกำลังกาย การตรวจสุขภาพ การทัศนศึกษา การส่งเสริมให้มีชมรมผู้สูงอายุ จากงานวิจัยเรื่องนวัตกรรมการนำนโยบายผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ปิยากร หวังมหาพร, 2549) พบว่าโครงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเพื่อผู้สูงอายุเป็นโครงการที่เกิดจากความต้องการของผู้สูงอายุร้อยละ 64.8 เป็นนโยบายที่ริเริ่มโดยฝ่ายการเมืองคิดเป็นร้อยละ 58.7 เป็นโครงการที่กฎหมายกำหนดให้ทำคิดเป็นร้อยละ 38.5 เกิดจากการริเริ่มของเจ้าหน้าที่ที่เห็นความจำเป็นร้อยละ 20.3 และเกิดจากความคิดริเริ่มขององค์กรพัฒนาเอกชนมีเพียงร้อยละ 3.5 นอกจากนี้งานวิจัยยังพบว่า การให้บริการสาธารณะแก่ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในบางโครงการมีการทำงานเป็นเครือข่ายกับหน่วยงานต่างๆ เช่น สถานีอนามัย ชมรมผู้สูงอายุ หน่วยงานเอกชน อาสาสมัครต่างๆ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาผู้สูงอายุตลอดจนโครงการเพื่อผู้สูงอายุที่เน้นเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีลักษณะการทำงานที่เป็นเครือข่าย โครงการส่วนใหญ่เป็นโครงการที่ตามนโยบายของรัฐบาล นักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งแม้ว่าโครงการเหล่านี้จะสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุในภาพรวมก็ตาม แต่จะพบว่าโครงการต่างๆ เหล่านี้เป็นโครงการที่ริเริ่มจากผู้มีอำนาจไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลหรือนักการเมืองท้องถิ่น โครงการที่ริเริ่มและดำเนินการโดยองค์กรภาคประชาชนมีอยู่อย่างจำกัด

“โรงเรียนผู้สูงอายุ” เป็นการดำเนินงาน โดยองค์กรภาคประชาชนเพื่อให้บริการสาธารณะแก่ผู้สูงอายุในชุมชนโดยไม่รอความช่วยเหลือจากรัฐ ประเทศไทยมีโรงเรียนผู้สูงอายุที่ดำเนินการโดยภาคประชาชนรวมทั้งสิ้น 3 องค์กร ได้แก่ โรงเรียนผู้สูงอายุพิจิตร พะเยาและเลย ใน

อีกด้านหนึ่ง “โรงเรียนผู้สูงอายุ” ยังเป็น โครงการที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง ด้วย โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้นำแนวคิดโรงเรียนผู้สูงอายุของพิจิตร พะเขาและเลยไป เป็นตัวแบบ การทำงานของโรงเรียนผู้สูงอายุทั้งสามแห่งมีการทำงานแบบเครือข่ายความร่วมมือกับ ส่วนราชการทั้งราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น รวมทั้งวัดและประชาชน จากความสำคัญเรื่อง ผู้สูงอายุและความร่วมมือในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุอันมีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายเพื่อ จัดบริการสาธารณะแก่ผู้สูงอายุในชุมชน ผู้วิจัยจึงสนใจว่าความร่วมมือในการบริหารจัดการ โรงเรียนผู้สูงอายุนี้ออกตัวขึ้นมาได้อย่างไร มีกระบวนการสร้างความร่วมมือในการบริหารจัดการ อย่างไร และมีผลลัพธ์อันเกิดจากความร่วมมืออย่างไรบ้าง ผลที่ได้รับจากการวิจัย นอกจากทำให้ ทราบและเข้าใจถึงความร่วมมือในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุแล้ว รูปแบบการบริหาร จัดการดังกล่าวยังเป็นตัวอย่างให้แก่องค์กรภาคประชาชนอื่นต่อไป

2. คำถามการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ความร่วมมือในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ : การวิเคราะห์ข้าม กรณี ” มีคำถามการวิจัย ดังนี้

1. มีเงื่อนไขใดบ้างที่นำไปสู่ความร่วมมือในการบริหารจัดการระหว่างโรงเรียน ผู้สูงอายุกับหน่วยงานต่างๆ
2. กระบวนการความร่วมมือในการบริหารจัดการระหว่างโรงเรียนผู้สูงอายุกับ หน่วยงานต่างๆ มีลักษณะอย่างไร
3. ผลลัพธ์ของความร่วมมือนระหว่างโรงเรียนผู้สูงอายุและหน่วยงานต่างๆ เป็นอย่างไร
4. ความร่วมมือในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุระหว่างโรงเรียนผู้สูงอายุพิจิตร พะเขาและเลยมีลักษณะเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ความร่วมมือในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ : การศึกษาข้าม กรณี” มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความร่วมมือในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ประกอบด้วย
 - 1) เพื่อศึกษาเงื่อนไขที่นำไปสู่ความร่วมมือในการบริหารจัดการระหว่าง โรงเรียนผู้สูงอายุกับหน่วยงานต่างๆ
 - 2) เพื่อศึกษากระบวนการความร่วมมือในการบริหารจัดการระหว่างโรงเรียน ผู้สูงอายุกับหน่วยงานต่างๆ

3) เพื่อศึกษาผลลัพธ์อันเกิดจากความร่วมมือระหว่างโรงเรียนผู้สูงอายุกับหน่วยงานต่างๆ

2. เพื่อวิเคราะห์ข้ามกรณีความร่วมมือในการบริหารจัดการ โรงเรียนผู้สูงอายุระหว่างโรงเรียนผู้สูงอายุพิจิตร พะเยาและเลย

3. เพื่อพัฒนาแนวทางความร่วมมือในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ

4. ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบข้ามกรณี (Cross-Case Analysis) ความร่วมมือในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุจำนวน 3 แห่ง โดยผู้วิจัยมุ่งศึกษา 3 ส่วนสำคัญได้แก่

1.1.1 ความร่วมมือในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ประกอบด้วย

1) เจาะใจที่นำไปสู่ความร่วมมือในการบริหารจัดการระหว่างโรงเรียนผู้สูงอายุกับหน่วยงานต่างๆ

2) กระบวนการความร่วมมือในการบริหารจัดการระหว่างโรงเรียนผู้สูงอายุกับหน่วยงานต่างๆ

3) ผลลัพธ์อันเกิดจากความร่วมมือระหว่างโรงเรียนผู้สูงอายุกับหน่วยงานต่างๆ

1.1.2 วิเคราะห์ข้ามกรณีความร่วมมือในการบริหารจัดการระหว่างโรงเรียนผู้สูงอายุพิจิตร พะเยาและเลย

1.1.3 การพัฒนาความร่วมมือการในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ

2. ขอบเขตด้านวิธีการเก็บข้อมูลและประชากร

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและการวิเคราะห์เอกสาร โดยเก็บข้อมูลภาคสนาม

2.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนผู้สูงอายุจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนผู้สูงอายุพิจิตร พะเยาและเลย ประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้อำนวยการ โรงเรียน/ครูใหญ่ โรงเรียนผู้สูงอายุ นายอำเภอ ผู้อำนวยการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เจ้าหน้าที่โรงพยาบาล เจ้าหน้าที่เทศบาล เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล นักการเมืองท้องถิ่น เจ้าอาวาสวัด นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ กรรมการโรงเรียน วิทยากรของโรงเรียนผู้สูงอายุ

3. ขอบเขตด้านเวลา

งานวิจัยครั้งนี้กำหนดระยะเวลาในการศึกษาระหว่างเดือนมีนาคม – ธันวาคม 2555 รวมระยะเวลาสิ้น 10 เดือน

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงเงื่อนไขที่นำไปสู่ความร่วมมือในการบริหารจัดการระหว่างโรงเรียนผู้สูงอายุ กับหน่วยงานต่างๆ กระบวนการความร่วมมือ ผลลัพธ์ที่เกิดจากความร่วมมือ เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของเงื่อนไขที่นำไปสู่ความร่วมมือ กระบวนการความร่วมมือ และผลลัพธ์ที่เกิดจากความร่วมมือ ระหว่างโรงเรียนผู้สูงอายุพิจิตร เพาะและเลย
2. ได้แนวทางในการพัฒนาความร่วมมือในการบริหารจัดการเพื่อผู้สูงอายุระหว่างองค์กรภาคประชาชนกับหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป
3. ได้ทราบถึงความตั้งใจ การเสียดสีของครูใหญ่โรงเรียนผู้สูงอายุและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุให้ประสบความสำเร็จ
4. เป็นตัวอย่างในการศึกษาวิจัยในลักษณะของการศึกษาแบบข้ามกรณี

6. นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

งานวิจัยนี้กำหนดนิยามศัพท์ปฏิบัติการที่ใช้ในการวิจัยไว้ ดังนี้

1. **โรงเรียนผู้สูงอายุ** หมายถึง องค์กรสาธารณประโยชน์หรือองค์กรสวัสดิการชุมชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 ทำหน้าที่จัดบริการสาธารณะแก่ผู้สูงอายุในลักษณะต่างๆ เช่น การส่งเสริมสุขภาพ การส่งเสริมอาชีพ และการส่งเสริมในลักษณะอื่นๆ ใด อันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุในชุมชน
2. **องค์กรสาธารณประโยชน์** หมายถึง องค์กรภาคเอกชนที่ได้รับการรับรองให้ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคม
3. **องค์กรสวัสดิการชุมชน** หมายถึง องค์กรภาคประชาชนที่จัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่สมาชิกในชุมชน หรือปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมของเครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชน และได้รับการรับรองให้ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคม
4. **เงื่อนไขที่นำไปสู่ความร่วมมือ** หมายถึง ปัจจัยหรือสาเหตุที่ทำให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการระหว่างโรงเรียนผู้สูงอายุและหน่วยงานต่างๆ เช่น ส่วนราชการ วัด ประชาชน เกิดขึ้น เช่น

4.1 สภาพแวดล้อมทั่วไป ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมทางการเมือง สภาพแวดล้อมทางการบริหาร สภาพแวดล้อมทางสังคม ที่ผลักดันให้เกิดความร่วมมือระหว่างกัน

4.2 ความล้มเหลวในการแก้ปัญหาผู้สูงอายุโดยลำพังเพียงองค์กรเดียว

4.3 การมีผู้สนับสนุน ได้แก่ การที่โรงเรียนผู้สูงอายุมีผู้สนับสนุนที่น่าเชื่อถือที่สามารถดึงผู้เกี่ยวข้องให้เห็นความสำคัญของปัญหาผู้สูงอายุ โดยอาจมีข้อตกลงร่วมกันระหว่างหน่วยงาน เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างกัน ความร่วมมืออาจมาจากความสัมพันธ์ที่มีมาแต่เดิม หรืออาจเกิดจากความต้องการทรัพยากร

5. กระบวนการความร่วมมือ หมายถึง โรงเรียนผู้สูงอายุและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการสร้างความร่วมมือในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุร่วมกัน ประกอบด้วย

โครงสร้างความร่วมมือ ได้แก่

5.1 การสรรหาบุคคลมาเป็นกรรมการ หมายถึง โรงเรียนผู้สูงอายุมีการสรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสมร่วมเป็นกรรมการ โดยอาจเป็นการเลือกผู้นำที่เป็นทางการและหรือไม่เป็นทางการ มีวิสัยทัศน์ มีพันธะสัญญาความร่วมมือระหว่างกัน มีทักษะทางการเมือง มีมนุษยสัมพันธ์ ผู้นำดังกล่าวอาจได้แก่ 1) ผู้สนับสนุน อันหมายถึง ผู้มีอำนาจและสามารถเข้าถึงทรัพยากร แต่อาจไม่ได้ทำงานประจำในโรงเรียนผู้สูงอายุ และ 2) ผู้ที่ทำงานร่วมกับกรรมการรายอื่นๆ อย่างใกล้ชิด เพื่อให้เป้าหมายของโรงเรียนผู้สูงอายุประสบความสำเร็จ

5.2 การเจรจาต่อรอง หมายถึง โรงเรียนผู้สูงอายุและหน่วยงานต่างๆ มีวิธีการพูดคุย หรือวิธีการอื่นใดเพื่อนำไปสู่ข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องกับโรงเรียนผู้สูงอายุ

5.3 การตกลงร่วมมือกัน หมายถึง โรงเรียนผู้สูงอายุมีการสร้างข้อตกลงในการทำงานระหว่างผู้เกี่ยวข้อง การสร้างข้อตกลงนี้อาจจะมีทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของความร่วมมือ ข้อตกลงเรื่องทรัพยากร การกำหนดผู้นำที่เป็นทางการ และรูปแบบการตัดสินใจ

การบริหาร

5.4 การวางแผน หมายถึง โรงเรียนผู้สูงอายุและหน่วยงานต่างๆ มีการกำหนดพันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ บทบาท ความรับผิดชอบ ขั้นตอน และกระบวนการทำงาน เพื่อความสำเร็จของความร่วมมือร่วมกัน

5.5 การสนับสนุนทางเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง โรงเรียนผู้สูงอายุและหน่วยงานต่างๆ ได้รับข้อมูลข่าวสารและมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน

5.6 การติดต่อสื่อสาร หมายถึง โรงเรียนผู้สูงอายุและหน่วยงานต่างๆ มีการสื่อข้อความ/การสื่อสารผ่านช่องทางต่างๆ เช่น การประชุม จดหมายข่าว อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

5.7 ความเป็นอิสระ หมายถึง โรงเรียนผู้สูงอายุและหน่วยงานต่างๆ มีการทำกิจกรรมร่วมกัน และกิจกรรมดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่ออิสระในการทำงานของหน่วยงานที่ร่วมมือกัน และไม่รู้สึกรู้ว่าเป้าหมายการทำงานของหน่วยงานตนเองต้องประสบอุปสรรคจากความร่วมมือดังกล่าว

5.8 การจัดการความขัดแย้ง หมายถึง โรงเรียนผู้สูงอายุและหน่วยงานต่างๆ มีวิธีการจัดการความขัดแย้งร่วมกันหากมีความไม่เข้าใจและความขัดแย้งเกิดขึ้น

5.9 การทำงานท่ามกลางความแตกต่าง หมายถึง โรงเรียนผู้สูงอายุและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถทำงานร่วมกันท่ามกลางความแตกต่างทางค่านิยม วัฒนธรรม และสถานภาพได้

5.10 การได้รับการยอมรับระหว่างกัน หมายถึง โรงเรียนผู้สูงอายุและหน่วยงานต่างๆ มีการยอมรับการทำงานซึ่งกันและกัน

6. ผลลัพธ์ของความร่วมมือ หมายถึง ผลอันเกิดจากความร่วมมือระหว่างโรงเรียนผู้สูงอายุและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

6.1 ประสิทธิภาพ หมายถึง โรงเรียนผู้สูงอายุและหน่วยงานต่างๆ สามารถบรรลุเป้าหมายการทำงานตามที่กำหนดไว้ ได้แก่ การมีนักเรียนเพิ่มขึ้น การได้รับยกย่องจากส่วนราชการ

6.2 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เกี่ยวข้อง หมายถึง โรงเรียนผู้สูงอายุและหน่วยงานต่างๆ มีระดับของปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันมากขึ้น ได้แก่ มีการติดต่อสื่อสาร มีการจัดกิจกรรม มีการรับฟังความคิดเห็นระหว่างกันมากขึ้น

6.3 ความเสมอภาค หมายถึง โรงเรียนผู้สูงอายุและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเท่าเทียมกันในขณะที่ร่วมมือกันทำงาน

6.4 ความเหนียวแน่นของเครือข่าย หมายถึง โรงเรียนผู้สูงอายุและหน่วยงานต่างๆ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ มีการพัฒนาโครงการใหม่ๆ หรือร่วมมือกันในรูปแบบอื่นๆ ร่วมกัน